

Богатирьова Ольга Іванівна,

професор кафедри кримінального права та кримінології Університету державної фіскальної служби України, доктор юридичних наук, старший науковий співробітник

ЗАХОДИ ПРОБАЦІЇ В ЗАПОБІГАННІ ПОВТОРНИМ ЗЛОЧИНАМ

Анотація. У тезах пояснюється актуальність розгляду питання ефективності чи не ефективності заходів пробації у запобіганні вчинення особами, які перебували на обліку в уповноважених органах пробації, повторних злочинів після відбування ними покарання чи іспитового строку. Розкрито заходи пробації у запобіганні повторним злочинам.

Ключові слова: ефективність, заходи, пробація, запобігання, особа, злочин, покарання.

Summary. The theses explain the relevance of considering the effectiveness or non-effectiveness of probation measures in preventing the commission of repeated crimes by persons, who were registered with the authorized probation bodies after serving their sentence or during probation period. Probation measures in the prevention of repeat crimes were described.

Keywords: effectiveness, measures, probation, prevention, person, crime, punishment.

Сучасне функціонування уповноваженого органу пробації зорієнтовано державою на гуманізацію виконання та відбування покарань, не пов'язаних із позбавленням волі, відповідно до європейських стандартів поводження із засудженими. Ми поділяємо позицію вітчизняних вчених-пенітенціаріїв, які вважають, що по заходах пробації можна судити, чи вчиняють особи нові кримінальні правопорушення після відбування покарання чи іспитового строку, чи стримує їх протиправну поведінку перебування на обліку уповноваженого органу пробації, чи забезпечується контроль за даною категорією осіб з боку держави.

До речі, саме прийняття у 2015 році Верховною Радою України Закону України «Про пробацію» [1] засвідчило готовність України до суттєвих реформ у сфері виконання покарань, не пов'язаних із позбавленням волі. Вбачається, що створення органу пробації – є обдуманим та вивіреним кроком у сфері реформування кримінально-виконавчої системи України. І саме персоналу уповноваженого органу пробації випало завдання запровадити в Україні по суті новий соціальний інститут.

Незважаючи на позитивні зрушення у сфері дотримання прав людини, зловоденною, зокрема, залишається проблема щодо

ефективності заходів пробації у запобіганні повторним злочинам засуджених після відбування ними покарання чи іспитового строку. Водночас, оцінка ефективності заходів пробації щодо вказаного запобігання відіграє важливу роль у діяльності уповноваженого органу пробації.

Саме це пояснює актуальність розгляду питання ефективності чи не ефективності заходів пробації у запобіганні вчинення особами, які перебували на обліку в уповноважених органах пробації, повторних злочинів після відбування ними покарання чи іспитового строку. У процесі розгляду ефективності заходів пробації у запобіганні повторним злочинам після відбування ними покарання чи іспитового строку, ми використаємо її кримінологічну модель. Під якою варто розуміти інформаційну систему відтворювання змін у засудженого, які відбулися у нього під час відбування покарання, іспитового строку, ефективності заходів пробації на його поведінку, готовності до звільнення, успішна адаптація після звільнення.

Серед факторів, які необхідно враховувати при створенні моделі функціонування системи ефективності заходів пробації у запобіганні вчинення особами, які перебували на обліку в уповноважених органах пробації, повторних злочинів після відбування ними покарання чи іспитового строку, варто відмітити:

- багатoeлементність системи ефективності заходів пробації у запобіганні повторним злочинам;

- нелінійний характер взаємодії уповноваженого органу пробації та поліції щодо запобігання вчинення засудженим повторного злочину;

- інертність у прийнятті рішень уповноваженим органом пробації щодо застосування заходів пробації у запобіганні повторним злочинам;

- не бажання засудженого бути учасником заходів пробації у запобіганні повторним злочинам.

Отже, система заходів пробації у запобіганні повторним злочинам засуджених після відбування ними покарання чи іспитового строку, носить комплексний характер, охоплює всі необхідні складові запобіжної і профілактичної діяльності уповноваженого органу пробації в масштабах всієї країни, а їх деталізація повинна бути проведена на регіональному та локальному рівнях, а також залежно від місця проживання засудженого після відбування покарання, звільнення від відбування покарання чи закінчення іспитового строку.

Список використаних джерел

1. Богатирьова О. І., Лефів Л. І. Застосування пробації в Україні : теорія і практика: навчальний посібник / за ред. професора І. Г. Богатирьова. Чернівці : Десна Поліграф, 2019. 208 с.

2. Янчук О. Б. Стан і перспективи розвитку пробації. *Актуальні проблеми захисту прав людини, яка перебуває в конфлікті з законом,*

крізь призму правових реформ: матеріали VII Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Київ, 14 лютого 2020 р.).

Василевич Віталій Вацлавович,
учений секретар Вченої ради
Національної академії внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, професор

УДОСКОНАЛЕННЯ КРИМІНОЛОГІЧНОЇ ПОЛІТИКИ БОРІТЬБИ З ОРГАНІЗОВАНОЮ ЗЛОЧИННІСТЮ В УКРАЇНІ

Анотація. У тезах, на основі з'ясування негативних тенденцій організованої злочинності, визначаються напрями удосконалення правових та організаційних засад кримінологічної політики боротьби зі злочинністю в Україні.

Ключові слова: Кримінологічна політика, організована злочинність, організована група, стратегія.

Summary. The theses, based on the elucidation of negative trends in organized crime, identify areas for improving the legal and organizational framework of criminological policy to combat crime in Ukraine.

Keywords: Criminological policy, organized crime, organized group, strategy.

В умовах збройної агресії проти України, посилення терористичних загроз, консолідації лідерів (авторитетів) кримінального середовища, активізації співпраці українського злочинного світу з організованими злочинними угрупованнями країн близького та далекого зарубіжжя, суттєвого збільшення у незаконному обігу кількості засобів ураження відбувається зростання рівня особливо тяжких кримінальних правопорушень, учинених у складі організованих груп і злочинних організацій, у тому числі із застосуванням вогнепальної зброї та вибухівки, неконкурентних методів фінансово-господарської діяльності та корупційних можливостей, що породжує нові загрози і виклики щодо успішної реалізації процесів європейської та євроатлантичної інтеграції країни.

Задекларовані в Концепції державної політики у сфері боротьби з організованою злочинністю (2011 р.) [1] законодавчі та інституційні зміни (Указ Президента України № 1000/2011) так і залишилися не реалізованими. За офіційними даними МВС та Генеральної прокуратури України, за останні п'ять років на території України виявлено 912 організованих груп і злочинних організацій (2015 р. – 155; 2016 р. – 123; 2017 р. – 136; 2018 р. – 210; 2019 р. – 288), зокрема 41 – з транснаціональними зв'язками (2015 р. – 14; 2016 р. – 5; 2017 р. – 4; 2018 р. – 11; 2019 р. – 7), тобто кількість виявлених у зазначений період таких організованих груп і злочинних організацій зменшилася на 50,0 %. У реальності ж організована злочинність має